

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУРСОВА РОБОТА З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітня програма: **«Середня освіта (Історія)»**

Предметна спеціальність: **014.03 Середня освіта (Історія)**

Спеціальність: **014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 7

Від 29 січня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Курсова робота з методики навчання історії
Викладач (-і)	к.і.н., доцент Паска Богдан Валерійович
Контактний телефонвикладача	0967192008 0500807580 (Viber)
Е-mail викладача	bohdan.paska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Четвер, 15.00–17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курсова робота є обов'язковою складовою частиною процесу науково-методичної й професійної підготовки студента. Це форма самостійної творчої роботи студента. Курсова робота перевіряє не лише теоретичну і практичну підготовку майбутнього фахівця, але і його вміння працювати з літературою, досліджувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати педагогічний та науковий досвід, вести науково-педагогічні дослідження під керівництвом викладача. Підготовка цих робіт дає можливість студентам: систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їх якість, науково і креативно мислити, розвивати пізнавальну активність, аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної педагогічної проблеми. Тематику курсових робіт, які пропонуються студентам, стосуються насамперед проблематики методики навчання історії в закладах загальної середньої освіти, що зумовлено специфікою спеціальності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Головна мета курсової роботи з методики навчання історії полягає у закріпленні, поглибленні та творчому використанні теоретичних, методичних і практично спрямованих професійних знань з галузі, що забезпечується розвитком вміння здійснювати наукове дослідження з актуальної методичної проблеми. Написання курсової роботи має розвинути здатність студента до самостійного осмислення проблеми, сформулювати початкові вміння готувати науковий експеримент, чітко й логічно викладати свою думку; перевірити рівень володіння сучасними методами навчання, здатність застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, а також уміння формулювати висновки, рекомендації, оформляти результати.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Програмні компетентності:

ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою.

ЗК 4. Здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК 5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально на основі чинного законодавства та міркувань етики.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі.

ФК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів українською - державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та суспільствознавства.

ФК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології.

ФК 4. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і суспільствознавчих предметів, інтегрованого навчання.

ФК 9. Здатність усвідомлювати суспільний статус і призначення професійної діяльності вчителя історії, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокореляцію своїх професійних якостей, аналізувати, досліджувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПК 3. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки, орієнтуватися в науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання з історичних та інших гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України. Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Результати навчання:

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН 3. Називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН 10. Демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН 12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 3. Орієнтуватися в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперувати термінологією з фахових предметів.

ПРН 4. Демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.

ПРН 6. Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, вміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 10. Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції			
семінарські заняття / практичні / лабораторні			
самостійна робота	90		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	014 Середня освіта	3	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
1. Вибір теми курсової роботи з переліку тем, які затверджені на кафедрі, узгодження теми з науковим керівником. Реєстрація обраної теми курсової роботи на кафедрі.			5
2. Обговорення та визначення графіка роботи з науковим керівником, затвердження з ним завдань та структури курсової роботи, врахування рекомендованої ним літератури для її пошуку та теоретичного опрацювання; застереження щодо академічної доброчесності			10
3. Робота з рекомендованою методичною літературою, визначення понятійного апарату курсового дослідження, вихідних термінів та положень, аналіз теорій та концепцій відповідно до предмета дослідження, встановлення рівня актуальності наукової проблеми.			10
4. Визначення гіпотези курсового дослідження, корекція завдань дослідження разом з науковим керівником, розподіл часу на реалізацію кожного із завдань з урахуванням графіка навчального процесу.			10
5. Робота над робочими варіантами текстів структурних підрозділів курсової роботи, що завершується поданням науковому керівнику її електронного варіанта у встановлений термін.			20
6. Корегування: робота над помилками, внесення змін у текст курсової роботи на основі зауважень та побажань			20

наукового керівника.			
7. Підготовка остаточного варіанта текстової частини курсової роботи.			10
8. Оформлення наукового апарату курсової роботи, формування списку використаних джерел та додатків.			10
9. Попередній захист курсової роботи на засіданні кафедри			2
10. Захист курсової роботи на засідання комісії.			3
	ЗАГ.:		90

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
	1-25	незадовільно			
	Критерії оцінювання за зміст курсової роботи (50 балів):				
1. Змістовне наповнення та науковий рівень дослідження (20 балів)					
Цей критерій оцінює :					

- Наскільки повно і глибоко розкрита тема.
- Чи відповідає зміст поставленим завданням і логіці дослідження.
- Чи проведено аналіз актуальних джерел і досліджень у методиці навчання історії.
- Чи є логічна аргументація висновків та узагальнень.
- Чи відображена наукова дискусія щодо методичних аспектів викладання історії.
- Наскільки курсова робота містить власні методичні розробки та практичні рекомендації.

Розподіл балів: 18-20 балів – Відмінно

- Тема розкрита повністю, її зміст відповідає заявленій проблематиці.
- Використано актуальні наукові дослідження з методики навчання історії, педагогіки, психології.
- Глибокий аналіз сучасних підходів до викладання історії, методів навчання, принципів історичної освіти.
- Висновки логічно обґрунтовані, корелюють із поставленими завданнями та відображають результати дослідження.
- Аргументована критика існуючих методичних концепцій, обґрунтування вибору ефективних методів.
- Використання сучасних методів навчання, їх практична значущість.

16-17 балів – Дуже добре

- Тема розкрита загалом повно, але є незначні прогалини в деталізації окремих аспектів.
- Використано значну кількість наукових джерел, але аналіз не завжди глибокий.
- Основні методичні підходи викладені, але їх аналіз недостатньо критичний або не повністю аргументований.
- Висновки узгоджуються із завданнями, проте містять деякі узагальнення без детальної аргументації.
- Використані методи відповідають темі, але їх аналіз недостатньо глибокий.

14-15 балів – Добре

- Тема розкрита, але з деякими неточностями або недостатньо повним аналізом джерел.
- Аналіз літератури проведено, але його глибина обмежена, є лише поверхневий опис методичних підходів.
- Висновки в цілому відповідають завданням, але не завжди мають достатнє теоретичне підґрунтя.
- Основні методи дослідження визначені, але їх практичне застосування частково обмежене.

12-13 балів – Задовільно

- Тема розкрита частково, висвітлені лише деякі її аспекти.
- Аналіз літератури слабкий, використано обмежену кількість джерел.
- Висновки не повністю відповідають поставленим завданням, є узагальнення без належного обґрунтування.
- Недостатнє обґрунтування методичних підходів, часткова відповідність темі.

10-11 балів – Мінімально задовільно

- Тема розкрита поверхнево, багато аспектів не розглянуто.
- Використано мало джерел, їх аналіз слабкий або відсутній.
- Висновки розмиті, не узгоджуються з цілями та завданнями дослідження.
- Відсутність чіткого методологічного обґрунтування, слабкий зв'язок з темою.

6-9 балів – Незадовільно (FX)

- Тема майже не розкрита, робота носить фрагментарний характер.
- Джерела або відсутні, або лише перераховані без аналізу.
- Висновки не мають наукового обґрунтування, є значні логічні помилки.
- Методологічна база значно обмежена, поверхневий аналіз.

1-5 балів – Незадовільно (F)

- Тема повністю не розкрита.
- Відсутній аналіз літератури при описі розділів.
- Висновки нелогічні або відсутні.
- Відсутнє методичне обґрунтування дослідження.

2. Структурна логіка та послідовність викладу матеріалу (10 балів)

- **9-10 балів** – Чітка логіка викладу, структурованість, кожен розділ логічно пов'язаний, присутня аргументована проблематика.
- **8 балів** – Дотримана логічна структура, є незначні порушення послідовності.

- **7 балів** – В цілому логічна структура, але деякі частини розташовані невпорядковано або слабо пов'язані між собою.
 - **6 балів** – Логіка викладу частково порушена, є непослідовність у викладі матеріалу.
 - **5 балів** – Відсутня чітка структура, окремі розділи нелогічно побудовані.
 - **3-4 бали** – Суттєві логічні помилки у викладі матеріалу, розділи слабо взаємопов'язані.
 - **1-2 бали** – Відсутня структура, матеріал викладений хаотично.
- 3. Практичне значення дослідження (10 балів)**
- **9-10 балів** – Запропоновані практичні рекомендації є актуальними та можуть бути застосовані у викладанні історії.
 - **8 балів** – Практичні результати цінні, але частково недостатньо обґрунтовані.
 - **7 балів** – Є практична значущість, але вона обмежена або загального характеру.
 - **6 балів** – Практичне значення недостатньо чітко сформульоване.
 - **5 балів** – Практичні рекомендації поверхневі, не містять конкретних рішень.
 - **3-4 бали** – Відсутнє обґрунтоване практичне застосування.
 - **1-2 бали** – Практична цінність дослідження відсутня.
- 4. Оформлення курсової роботи (10 балів)**
- **9-10 балів** – Відповідає всім вимогам оформлення, відсутні граматичні та стилістичні помилки, правильне цитування.
 - **8 балів** – В цілому відповідає вимогам, можливі незначні відхилення в оформленні чи помилки.
 - **7 балів** – Є кілька помилок в оформленні, але вони незначні.
 - **6 балів** – Відхилення від вимог оформлення, наявні помилки у списку джерел або тексті.
 - **5 балів** – Значні порушення оформлення, неправильне цитування.
 - **3-4 бали** – Серйозні порушення оформлення, наявність великої кількості помилок.
 - **1-2 бали** – Оформлення не відповідає вимогам, робота містить грубі помилки.

Критерії усного оцінювання курсової роботи з методики навчання історії (50-бальна система)

1. Якість змісту та науково-методичний рівень (20 балів)

Оцінюється глибина розкриття теми, використання актуальних джерел, логічність викладення матеріалу та відповідність висновків поставленим завданням.

- **18-20 балів** – Тема розкрита повністю, використано сучасні методичні підходи, висновки обґрунтовані, застосовано широкий спектр наукових джерел.
- **15-17 балів** – Тема розкрита загалом добре, але є окремі недоопрацьовані аспекти або слабке використання джерел.
- **12-14 балів** – Матеріал подано достатньо повно, але є поверхневий аналіз окремих аспектів, слабка методична частина.
- **9-11 балів** – Тема розкрита частково, недостатній аналіз джерел,

	<p>висновки фрагментарні.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5-8 балів – Значні прогалини у викладі матеріалу, відсутність належного аналізу методики навчання. • 1-4 бали – Тема не розкрита, висновки нелогічні або відсутні, відсутній аналіз методичних підходів. <p>2. Виступ і презентаційні навички (15 балів) Оцінюється вміння студента чітко та логічно викладати матеріал, використання презентаційних засобів, зв'язність мовлення, впевненість під час виступу.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 14-15 балів – Виступ чіткий, логічний, добре структурований, студент вільно оперує поняттями методики навчання історії. • 12-13 балів – Виступ змістовний, але є незначні проблеми зі структурою або чіткістю викладення. • 10-11 балів – Загалом логічна подача матеріалу, але місцями спостерігається невпевненість, недостатня виразність мови. • 7-9 балів – Виступ непослідовний, не всі аспекти теми пояснені достатньо детально, є труднощі з формулюванням думок. • 4-6 балів – Виступ хаотичний, студент читає з тексту, не орієнтується у матеріалі. • 1-3 бали – Відсутність логіки у викладенні, студент не може пояснити зміст роботи. <p>3. Відповіді на запитання та аргументація (15 балів) Оцінюється рівень орієнтації студента в матеріалі, вміння відповідати на питання комісії, аргументувати свої висновки.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 14-15 балів – Відповіді логічні, аргументовані, студент демонструє глибоке розуміння теми і методичних підходів. • 12-13 балів – Відповіді загалом правильні, але є незначні неточності або недостатня аргументація. • 10-11 балів – Відповіді правильні, але поверхневі, відсутнє пояснення окремих методичних аспектів. • 7-9 балів – Відповіді загальні, студент уникає глибокого аналізу, має труднощі з аргументацією. • 4-6 балів – Відповіді неповні, нечіткі, відсутнє розуміння методики викладання історії. • 1-3 бали – Відсутність відповідей або невірні пояснення, студент не орієнтується у власному дослідженні. <p>Оцінка виставляється по сумі оцінювання за зміст курсової роботи (50 балів) і усного оцінювання курсової роботи з методики навчання історії (50 балів). Якщо на захисті курсова робота оцінена «незадовільно», комісія вирішує, чи можна подати роботу на повторний захист із доопрацюванням, чи студент зобов'язаний опрацювати нову тему, запропоновану відповідною кафедрою. Термін повторного захисту роботи визначає деканат факультету, але не пізніше терміну, встановленого ректоратом на ліквідацію академічної заборгованості.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Обсяг 25-35 стор. основного тексту (без урахування списку використаних джерел і додатків) – шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5 (29-30 рядків на сторінку).</p> <p>Наявність елементів наукової новизни.</p> <p>Структура наукової праці – вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел (додатки; серед них обов'язковою є наявність</p>

	самостійно підготовленого план-конспекту уроку за мотивами курсової роботи); наявність усіх необхідних структурних складових загальної характеристики роботи у вступі. Поклики на використані джерела та цитати в тексті праці. Оформлення наукового апарату згідно ДСТУ 8302:2015 http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf
Семінарські заняття	
Умови допуску до підсумкового контролю	Вчасне і належне виконання всіх етапів роботи. Протягом навчального семестру студент повинен постійно консультуватись з науковим керівником за встановленим графіком, оскільки це об'єктивно засвідчує, що він самостійно та систематично працює над курсовою роботою. В свою чергу, керівник повинен вчасно реагувати на несвоєчасне подання (або неподання) примірника курсової роботи для попереднього розгляду. Успішне проходження курсовою роботою перевірки на рівень текстових запозичень.
Підсумковий контроль	Здійснюється у формі прилюдного захисту курсової роботи.

7. Політика навчальної дисципліни

Засідання екзаменаційної комісії є відкритими і проводяться за участю більше ніж половини її складу та обов'язкової присутності голови екзаменаційної комісії. Тривалість засідання не повинна перевищувати шести академічних годин на день. Тривалість захисту курсової роботи одного студента, як правило, не повинна перевищувати 20 хвилин.

Для розкриття змісту випускної курсової роботи студенту надається до десяти хвилин. Після доповіді студент відповідає на питання членів комісії. З дозволу голови комісії запитання можуть задавати всі присутні на захисті. Після відповідей на питання зачитуються відгуки наукового керівника та рецензента (рецензентів). Завершується захист відповіддю випускника на висловлені у відгуках зауваження.

У випадку надання негативного відгуку науковим керівником або негативної рецензії остаточне рішення про допущення курсової роботи до захисту приймає, за результатами попереднього захисту, випускова кафедра.

Повторний захист курсової роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється. Якщо студент не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання екзамену під час роботи комісії.

Усіх форм навчальної співпраці стосуються вимоги Положення про запобігання плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ, яким визначаються норми поведінки студентів і працівників університету.

8. Рекомендована література

Райківський І., Королько А. Як виконувати курсову роботу. Методичні рекомендації для студентів спеціальностей 014 «Середня освіта (Історія)» і 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2018. 56 с.

Бейлін М.В. Основи наукових досліджень. Навчально-методичний посібник. Харків, 2012. 184 с.

Гальченко С.І., Силка О.З. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Черкаси, 2015. 93 с.

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.

Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.

Зашкільняк. Вступ до методології історії. Львів: ЛОНМІО, 1996. 96 с.

Киридон А. М. Методичні рекомендації щодо виконання й захисту курсових та випускних кваліфікаційних / магістерських робіт. К., 2008. 88 с.

Колесников О.В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К., 2011. 144 с.

П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі. Навчальний посібник. К., 2003. 116 с.

Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К., 2007. 254 с.

Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В., Рибак С. Б. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навч. посіб. К., 2006. 208 с.

Шейко В.М., Кушніренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник. 5-те вид., стер. К., 2006. 307 с.

Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. К., 2005. 208 с.

Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.

*Викладач (Паска Богдан Валерійович,
доцент кафедри історії України
і методики викладання історії)*